

gen af ordningen i 2001 vurderede Erhvervsfremmestyrelsen, at hjemmeserviceordningen bidrog til at forbedre beskæftigelsesmulighederne for personer med kort eller ingen uddannelse. Rapporten tog dog det forbehold, at strukturen på arbejdsmarkedet spiller en stor rolle for resultaterne, hvorfor konklusionerne især kan ændre sig, hvis situationen på arbejdsmarkedet ændrer sig. Den tidligere vurdering af de samfundsøkonomiske virkninger af hjemmeserviceordningen er således ikke gældende i dag, fordi den strukturelle ledighed er reduceret markant i det seneste årti. Den lavere ledighed tilsiger, at hjemmeservicetilskuddet i dag vil fortrænge flere almindelige ustøttede job end tidligere.

Det har også været fremført, at hjemmeserviceordningen har bidraget til integrationen af indvandrere og efterkommere. Beregninger på Økonomi- og Erhvervsministeriets Virksomhedsdatabase viser dog, at indvandrere og efterkommere ikke er overrepræsenterede i hjemmeserviceordningen i forhold til rengøringsbranchen set under ét. Indvandrere og efterkommere udgjorde 21 pct. af de beskæftigede i de hjemmeservicevirksomheder, der modtog tilskud i 2002, mens andelen af indvandrere og efterkommere var 32 pct. af de beskæftigede i rengøringsbranchen som helhed.

Endelig har tidligere udformninger af hjemmeserviceordningen været begrundet med forvridninger som følge af skattesystemet. Forvridningerne består i, at høje marginalsatser indebærer, at gør det selv-arbejde og »sort« rengøring bliver mere attraktivt for forbrugerne end at købe sig til rengøring i hjemmet. Hensigten med et tilskud til fx rengøring er dermed, at lavproduktivt gør det selv-arbejde bliver erstattet af mere produktivt erhvervsarbejde, hvilket typisk vil indebære en samlet produktivitetstgevinst og frigivelse af ressourcer samt øge velfærd i samfundet. Denne begrundelse for hjemmeservice er imidlertid ikke gældende med den nuværende ordning, fordi den er målrettet pensionister, som ikke indgår i arbejdsstyrken. Den nuværende ordning kan dog fortsat have en dæmpende virkning på det »sorte« arbejde.

Støtteordningens effekt og afledte effekter

Tilskud til hjemmeservice indebærer, at udgifterne til rengøring reduceres for husstande med personer over 65 år eller førtidspensionister. Det vil alt andet lige øge velfærd for de ældre, hvis de ældre får udført rengøring, som de af helbredsmæssige årsager ikke selv ville have

været i stand til, eller hvis de i kraft af tilskuddet til rengøring opnår tid eller ressourcer til andre formål. I modsat retning trækker dog, at nogle af de ældre også ville have købt denne ydelse uden tilskud (dvs. støttespild). Evalueringen af, om ordningen øger velfærd for de ældre, beror dermed på omfanget af støttespild.

Modtagerne af hjemmeservicetilskud har en gennemsnitlig indkomst, der er 16 pct. højere end indkomsten for de tilskudsberettigede under ét. Den gennemsnitlige, ækvivalerede¹ disponible indkomst er således 177.000 kr. for tilskudsmodtagerne, mens den er 152.000 kr. for de tilskudsberettigede. Det betyder, at brugen af hjemmeservice er overrepræsenteret blandt dem med de højeste indkomster, jf. figur 4.1. Desuden er de pensionister med de højeste indkomster, der modtager de største tilskudsbeløb. Denne gruppe af pensionister ville potentielt også have købt ydelser uden tilskud fra hjemmeserviceordningen. Det peger på en risiko for støttespild, der opstår som en konsekvens af omkostninger ved administration og finansieringen af ordningen. Det er naturligt, at det især er de økonomisk bedst stillede pensionister, der benytter hjemmeserviceordningen, da ordningen indebærer en egenbetaling på 60 pct. af prisen.

Der er forholdsvis mange enlige blandt tilskudsmodtagerne, hvilket trækker i retning af et mindre støttespild, idet enlige pensionister som udgangspunkt har større behov for hjælp til rengøring end par, da der forventes at være stor-driftsfordele for husstande med par. Blandt tilskudsmodtagerne er 70 pct. af husstandene enlige pensionister mod 50 pct. enlige blandt gruppen af tilskudsberettigede.

Antallet af støttespild afspejler i nogen udstrækning antallet af mulige støttemodtagere i hver aldersgruppe, men der er dog forholdsvis flere ældre pensionister, der benytter ordningen. Denne gruppe af pensionister må formodes at have et større behov for hjælp.

Helbredstilstanden er ringere blandt modtagerne af hjemmeservicetilskud end hos gruppen af tilskudsberettigede pensionister. Det gælder også, når der tages hensyn til, at der er forholdsvis mange ældre blandt tilskudsmodtagerne. Det peger i retning af et mindre støttespild, da det vurderes, at behovet for støtte til rengøring

¹ Ved sammenligning af indkomsterne for personer i familier af forskellig størrelse er det nødvendigt at fortage en korrektion (en såkaldt ækvivalering) af indkomsterne, der tager højde for, at der er stor-driftsfordele for husstande med par.